

Rettigheter for pasient, bruker og pårørende

Eldrerådet 26.01.23

Kristina Vejlgaard, virksomhetsleder ved Tjenestetildeling og koordinerende enhet

Tjenestetildeling og koordinerende enhet i kommunen

- Behandle søknader om helse- og omsorgstjenester, f.eks.
 - Helsetjenester i hjemmet
 - Personlig assistanse (praktisk bistand og opplæring, støttekontakt, BPA)
 - Dagsentertilbud
 - Pårørendestøtte (i form av ulike avlastningstilbud, opplæring og veiledning, omsorgsstønad)
 - Ulike typer mestrings- og trygghetsskapende teknologi
 - Rehabilitering i hjemmet eller på institusjon
 - Midlertidig opphold i institusjon
 - Langtids botilbud i sykehjem eller tilsvarende bolig med heldøgns tjenester
- Kartlegge, vurdere og informerer om forsvarlig tjenestetilbud til personer som søker helse- og omsorgstjenester
- Koordinerer tjenester

Lovverk som styrer oss

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Helsepersonelloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Forvaltningsloven

Helse- og omsorgstjenesteloven – kommunens ansvar

- Kommunens plikter overfor innbyggerne – «sørge for»-ansvaret (§ 3-1):
 - Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.
 - Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.
- Kommunen skal **tilby** helse- og omsorgstjenester, utgangspunktet er at det er frivillig å motta tjenester
- Mottaker av tjenestene kan være bruker/pasient eller pårørende, eks.:
 - Helsetjenester/personlig assistanse i hjemmet (Hjemmesykepleie)
 - Praktisk bistand/hjemmehjelp
 - Avlastning i institusjon/dagsenter

Rollen som nærmeste pårørende

- Nærmeste pårørende skal først og fremst ivareta pasientens interesse
- Den nærmeste pårørende er den brukeren selv peker ut som nærmest
- Når bruker ikke er i stand til å avgjøre hvem som er nærmeste pårørende, skal den som er ansvarlig for helsehjelpen avklare dette
- Hvorvidt bruker selv er i stand til å velge nærmeste pårørende, skal vurderes fortløpende av den som er ansvarlig
- Nærmeste pårørende kan være den som i størst utstrekning har varig og løpende kontakt med bruker
- Helsepersonell skal som utgangspunkt be om brukerens samtykke før de gir pårørende opplysninger om pasientens/brukerens helsetilstand, helsehjelp og andre personlige opplysninger
- Nærmeste pårørende har rett til informasjon og innsyn i journal dersom brukeren åpenbart ikke kan ivareta sine interesser på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, demens eller psykisk utviklingshemning

Pårørendestøtte

1. Opplæring og veiledning

- Sikre forsvarlige tjenester
- Hjelp til å håndtere omsorgsoppgaver

2. Avlastningstiltak

- Kan gis hjemme, som dagtilbud, institusjonsopphold mv.
- Gratis tjeneste

3. Omsorgstønnad

- Må være nødvendige omsorgsoppgaver
- Til beste for bruker og den som gir omsorgen
- Ikke en rettighet
- Andre tjenester – lavterskeltilbud mv.
- Tilbud til personer som har særlig tyngende omsorgsoppgaver
- Pårørende kan søke og blir part i saken

Formål med pårørendestøtte

- Gi støtte til å håndtere og mestre rollen som omsorgsyter
- Gi grunnlag for å arbeide forebyggende når det gjelder omsorgsyters helse- og livssituasjon
- Bidra til at omsorgsyter kan ivareta omsorgsmottaker på en forsvarlig måte
- Hindre overbelastning og gi omsorgsyter nødvendig rom for ferie og fritid, samt mulighet til å opprettholde vanlige samfunnsaktiviteter
- Bidra til at omsorgsmottaker får best mulig omsorg og hjelp i dagliglivet
- Gjøre omsorgsyter i stand til å stå i omsorgsarbeidet over tid
- Gi omsorgsyter mulighet til å kombinere omsorgsarbeidet med yrkesaktivitet
- Bidra til at omsorgsmottaker kan bo i eget hjem
- Bidra til at familien kan opprettholde en så normal hverdag som mulig
- Gi rom for fleksibilitet i hverdagen

Hva menes med «særlig tyngende omsorgsarbeid?»»

- Den delen av omsorgsarbeidet som er særlig tyngende vil i grove trekk tilsvare det kommunen måtte ha dekket med andre tjenester dersom arbeidet ikke utføres av omsorgsgiveren.
- Ingen er rettslig forpliktet til å påta seg omsorgsarbeid for voksne, herunder voksne familie- eller husstandsmedlemmer. Det offentlige bærer følgelig det fulle ansvaret for å dekke voksne personers behov for pleie, praktisk bistand og omsorgstjenester forutsatt at personen oppfyller vilkår for å motta slik bistand.
- Definisjonen av hva som utgjør særlig tyngende omsorgsarbeid må dermed baseres på en vurdering av hva som utgjør den offentlige hjelpeplikten

Særlig tyngende omsorgsarbeid - momenter i vurderingen

- Antall timer pr mnd. det ytes omsorgsarbeid
- Om omsorgsarbeidet er fysisk eller psykisk belastende
- Om omsorgsarbeidet innebærer mye nattarbeid eller avbrudd i nattesøvnen
- Om omsorgsarbeidet fører til sosial isolasjon, og mangel på ferie og fritid
- Omsorgsmottaker må selv støtte omsorgsyters søknad om omsorgsstønnad
- Omsorgsarbeidet er av varig karakter (mer enn ett år)
- Om omsorgsarbeidet overstiger det som er rimelig å forvente fra pårørende i de forskjellige livsfaser
- Tjenesten må være faglig forsvarlig

Avlastningsopphold i institusjon

	2021	2022
Antall søknader	92	95
•Under 18 år	18	28
•18-49 år	9	11
•50-66 år	6	2
•Over 67 år	59	54
Antall avslag	6	8
•Under 18 år	2	4
•18-49 år	3	1
•50-66 år	0	1
•Over 67 år	1	2

Dagaktivitetstilbud

- Tilbudet skal omfatte personer med demensdiagnose som er hjemmeboende, herunder også de som har korttidsopphold på institusjon
- Kommunen plikter å stille med et dagaktivitetstilbud, men diagnosen demens utløser ikke uten videre rett til et slikt tilbud
- Formål:
 - gi hjemmeboende personer med demens mening, mestring og gode opplevelser
 - gi avlastning for pårørende
 - utsette innlegging på sykehjem og/eller sykehus